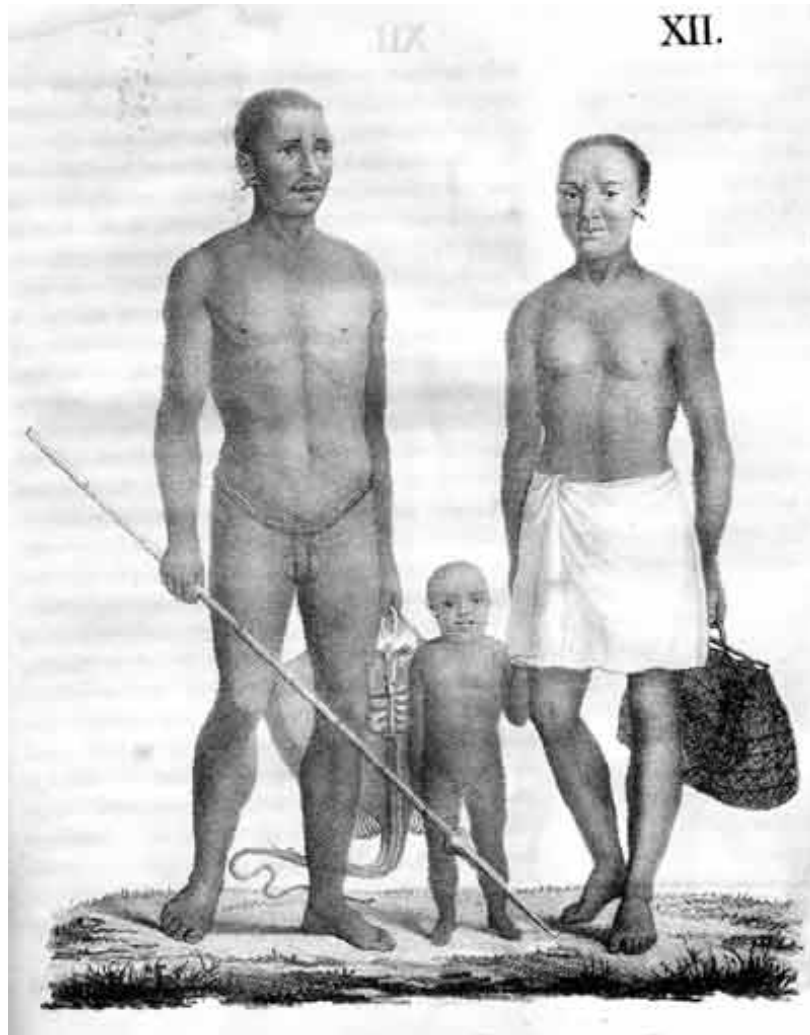

Nikobarerna

– Koleran stoppade alla försök att kolonisera öarna i Indiska Oceanen

"De vackra vilda." Romantiska figurer i Rosseaus anda. Plansch målad av dansk konstnär på Nikobarerna, ur David Rosens bok "Erindringer fra mit Ophold paa de Nicobariske Øer" från 1839.

I april 2003 gästade **Rasheed Yusuf** (foto till höger) Lund. I lokaltidningen Sydsvenskan uppmärksammades besöket stort och han kallades för Prinsen av Nikobarerna, och han framstod som en österländsk sagoprins. Och visst är det så att Rasheed Yusuf och hans familj har en viktig position på den indiska ögruppen strax norr om Sumatra. Man leder ett kooperativ som driver koprahandeln, öarnas ekonomiska ryggrad. Systemet med kungliga familjer härstammar dock från kolonialtiden, då ögruppen först var dansk och därefter brittisk koloni. Rasheed Yusuf som till hälften har fastlandsindiskt och till hälften nikobariskt ursprung kommer från Nancowry-arkipelagen i den mellersta delen av Nikobarerna, där ögruppens bästa hamn finns.

Av den anledningen har det också historiskt varit den plats där danskar och briter primärt etablerat sig, vilket resulterat i en blandbefolkning mellan kolonister och lokalbefolkning. Ofta har några av dessa kommit att fungera som "hövdingar" eller kontaktpersoner i relationen till kolonialmakterna och i dag till den indiska statsmakten.

Nikobarerna består av sju större och tolv mindre öar belägna söder om Andamanerna och norr om indonesiska Sumatra. Det är tropiska öar och kustlinjen är varierad med korallrev, sandstränder

och mangroveskog. Sett med dagens ögon är det ett underskönt tropiskt paradiset, men historiskt har öarna snarast uppfattats som ett tropiskt grönt feberhelvete.

Nät av handelsrutten

Öarna har genom historien knutits samman i ett nät av handelsrutten med ön Chowra i dess mitt. Den ön utgjorde förbindelseleden mellan de nordliga öarna, däribland den mest befolkningsrika ön Car Nicobar, med öarna söderut.

Befolkningen på Chowra hade därför en speciell ställning, och man hade bland annat monopol på att tillverka de lerkruror som använts på alla öarna. Dessa lerkruror hade en särskild kultisk betydelse och brukades vid viktiga ceremonier

Detta handelssystem ser ut att ha funnits under lång tid och finns beskrivet i en lång rad äldre historiska källor. Enskilda öar har haft specialiserade uppgifter inom handeln utifrån lokala förutsättningar, såsom att virket till de allmänt förekommande utriggade kanoterna kom från öarna i söder, medan de nordligaste öarna inte hade lämpliga träslag till det.

De nordliga öarna har å andra sidan alltid haft en stor handel med kopra vilket lett till en större tillgång på importerade produkter än hos de andra.

Transithandeln har också gammal tradition, för genom Nikobarerna passerade handeln mellan det som i dag är Indonesien och Indien. Vi känner också sedan länge till förekomsten av handel med varor som varit eftertraktade i Kina, såsom sköldpaddskal och svalbon. Mycket av den handeln gick genom Malayahalvön. Kontakten med Europa är av långt senare datum och har för Nikobarernas del i stort sett utslutande koncentrerat sig på koprahandel och diverse misslyckade försök till kolonisationsförsök.

Dagens befolkning uppgår till cirka 50 000 människor. Flertalet lever längs kusterna, men en liten grupp håller till i det inre av Great Nicobar, den allra sydligaste av öarna i Nikobarerna.

Danska kolonisationsförsök

Det första danska kolonisationsförsöket inleddes av hernhutiska missionärer år 1768, och danskarna gjorde därefter flera försök att etablera bosättningar men alla misslyckades. Nybyggarna insjuknade snabbt och dog i malaria.

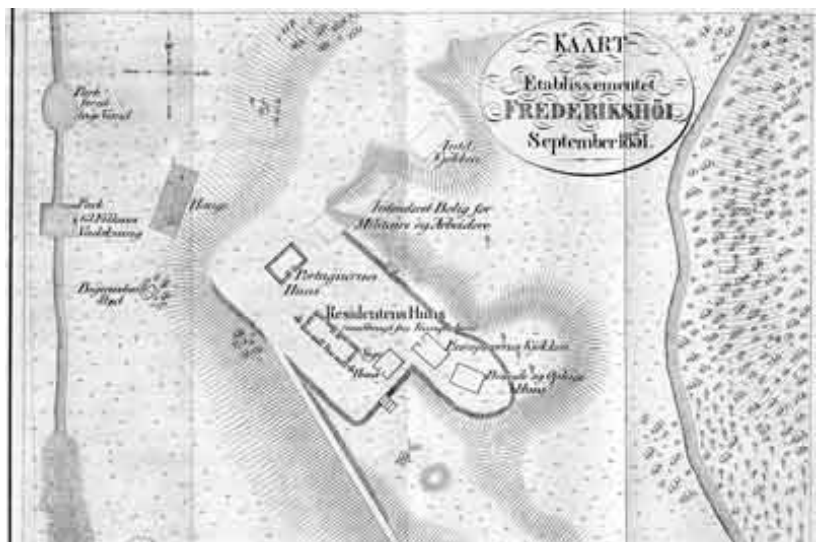
1778 erövrade Österrike en av öarna. De båda konkurrerande europeiska nationerna satt därefter förskansade på var sin malariadrabbad nikobarisk ö, tills den siste överlevande österrikaren slutligen evakuerades av danskarna och fördes till Trankebar på indiska fastlandet, där Danmark behöll en koloni i Indien allra längst.

Trots misslyckade försök att kolonisera öarna förblev dock Nikobarerna, med avbrott för brittiska ockupationer 1802 och 1808, formellt sett en dansk koloni. Det förekom planer från dansk sida att dra i gång en omfattande produktion av opium, starta plantager med utnyttjande av importerade afrikanska slavar och att använda öarna som förvisningsplats för danska brottslingar, men ingenting av detta förverkligades.

Det mesta av de danska kolonisationsförsöken genomfördes med hjälp av indiska soldater, för Danmark hade haft kolonier i Indien ända sedan 1620. Dessa kolonier miste dock gradvis sin betydelse i takt med att det Brittiska Ostindiska kompaniet ökade sitt inflytande. Slutligen sålde Danmark sina kolonier till engelsmännen och övergav dem 1848.

Storslagna planer

Det var framförallt två danska kolonisationsförsök som gjordes strax innan man gav upp ansträngningarna. Det första genomfördes av missionären **David Rosen** under åren 1831–1848, då man hoppades kunna utveckla jordbruk och handel. Men det misslyckades fullständigt – alla nybyggarna dog eller insjuknade i malaria. I ett allra sista försök att göra något av sin koloni presenterades storslagna planer på att utveckla en större hamn och bunkringsstation för de nya ångfartygen. Såväl britternas straffkoloni i Australien som

närvaro på öarna och de kan komma att spela en viktig roll i eventuella konflikter både med Pakistan och Kina. Indiens ambition att vara en regional stormakt spelar så klart också in.

Sårbar ekonomi

Nikobarerna representerar något så underligt som en ännu ganska orörd ögrupp. Turister släpps inte in, och befolkningen har kommit att bevara mycket av sin ursprungliga livsstil. Dagens nikobariska befolkning lever till största delen av havet och av öarnas inhemska produkter. Den viktigaste exportvaran är kopra. Vad framtiden kommer att föra med sig till Nikobarerna är det ingen som vet. Helt klart är att krävs mycket för att totalt förändra ögruppens ekonomi, men den indiska jordbrukarkolonin på Great Nicobar visar tydligt att dramatiska förändringar dock kan ske. Den lokala ekonomin, liksom livsstilen, är sårbar, och tillgång till modern medicin och förbättrade kommunikationer gör att öarna inte är lika isolerade som förr. Malaria som i alla tider skyddat öarna mot invasioner och koloniserare ger i dag inte längre samma skydd.

Käppfäktning, traditionellt inslag i den årliga benhusfesten Kinruaka på Nikobarerna. Foto: Simronjit Singh

HANS-JØRGEN WALLIN WEIHE

Översättning: Lars Eklund

**Monsun 3/03 (Webb-bilaga till SYDASIEN)
Sidan skapad 10 oktober 2003**

[Tillbaka till Monsun 3/03](#)